

i 1519). Aquestes coincidències condueixen Martínez Romero a explorar la relació de Molina amb l'obra de sant Jeroni i els possibles punts de connexió entre les *Epístoles* i el *Libre de la regla* que resulten ser nuls, llevat de compartir el mateix model subjacent llatí, que és la *Regula monacharum* atribuïda falsament a sant Jeroni. La resta del capítol està dedicat a aprofundir, encara, en la recepció de sant Jeroni a València, en el traductor, la seva llengua i l'estil (que resultarien familiars a qualsevol lector que conegués l'obra de Joan Roís de Corella o Miquel Peres), i en la faceta religiosa de la destinatària. En efecte, el caràcter espiritual i reglamentador del *Libre de la regla* unit al fet que estigués dedicat a l'abadessa de Santa Clara de Gandia, dona peu a la comparació de la traducció amb les constitucions coletines que, a partir de la segona etapa fundacional del convent que tingué lloc a mitjan segle XV, esdevingueren la base per a la vida i convivència dins dels seus murs.

Després de l'apartat de bibliografia segueix l'edició crítica dels tres textos, per a la qual s'empren els criteris de la col·lecció *Els Nostres Clàssics*, així com un apèndix amb sengles edicions de la *Vida de sant Jeroni* a partir dels testimonis de les *Vides de sants rosselloneses*, manuscrit Espanyol 44 de la Bibliothèque Nationale de France i del *Flos sanctorum romançat* conservat a la Biblioteca Nacional d'Espanya, Inc. 2000. Tot i comptar ambdós amb edició moderna, la seva inclusió en el present estudi es justifica, sobretot en el cas del còdex parisenc, per les diferències de lectura i d'interpretació de Martínez Romero amb edicions precedents, la qual cosa avala la seva inclusió, obrint la porta, d'aquesta manera, a futures edicions d'aquest manuscrit primerenc i tan important en la tradició textual de les traduccions catalanes i occitanes de l'obra de Jacopo de Varazze.

Totes les edicions han estat realitzades seguint els criteris anteriorment esmentats, amb una mínima intervenció per part del curador, de manera que manté una fidelitat absoluta als testimonis. A peu de pàgina hom troba notes literàries i lingüístiques, clares i que responen a cadascuna de les necessitats dels diferents textos, així com l'aparat crític negatiu en textos amb més d'un testimoni (*Vida de santa Paula*).

Al nostre parer, es tracta d'un treball exhaustiu i original en el qual el seu autor s'enfronta no només a l'estudi d'unes obres pràcticament desconegudes i amb poc coixí bibliogràfic al darrere, sinó també a l'edició crítica, la tasca més difícil per a un filòleg i que l'autor resol d'una manera encomiable. És un llibre que posa a l'abast del lector les traduccions potser menys conegudes de Sant Jeroni i el seu estudi ve a omplir no només un buit en la recerca sobre la traducció d'obres medievals catalanes, sinó que també obre línies futures de recerca que, al llarg de l'estudi, Martínez Romero va apuntant. Convidem, doncs, als lectors, a descobrir aquests textos destinats a formar en bons costums a les dones que visqueren en el darrer segle de l'edat mitjana i començaments, ja, de l'època moderna.

Lourdes SORIANO ROBLES
Universitat de Barcelona

Pep VILA, *Els goigs (Quaderns de la Revista de Girona 227)*, Diputació de Girona 2023, 96 p., dins «ATCA» 35, (2024),

L'estudi dels goigs catalans és un camp de recerca de la catalanística que el segle XX ha quedat tipificat com a tal, i entenem que aquesta tipificació assoleix

el seu punt àlgid en les pàgines que hi van dedicar Josep Sebastià Pons i Antoni Comas.

Abans de poder estudiar els goigs com a tals, calia decantar-los de manera objectiva d'entre el magma de la «literatura popular», fins i tot del magma de la «literatura religiosa popular», és a dir, calia veure clar com i perquè constituïen un camp de recerca justificat. La tasca fou lenta i el resultat obtingut palesava que des de la Renaixença la literatura dita popular va tenir la sort d'ésser estudiada per filòlegs que van saber contextualitzar la dita literatura de manera científicament correcta. Començant pel patriarca Milà i seguint per Marià Aguiló i Pierre Vidal, l'estudi de la matèria popular i, en conseqüència, la matèria gogística no han quedat mai al marge de l'atenció i de la metodologia dels filòlegs. Al mateix temps aquesta recerca es va veure oportunament ajudada per l'obra dels folkloristes i, en part, dels col·leccionistes.

En un primer moment, doncs, el gènere 'goig' formava part del calaix de sastre de la «literatura popular» i dins aquest, de la «literatura religiosa». El goig es decantà com a matèria de recerca específica de seguida que els erudits van trobar-ne un origen culte en la literatura dels trobadors i en la literatura litúrgica en vulgar: hom va escorcollar manuscrits i impresos antics a la recerca d'aquesta literatura, hom s'interessava pels *gandia* marians en llatí i per los *gautz* provençals, assenyaladament *Los VII goigs de Nostra Dona*, el poema de 342 versos en honor dels set goigs de la Mare de Déu escrits per Guiu Folquier, bisbe *aniciensis* (Puy-en Velay, diòcesi amb relacions especials amb el bisbat de Girona), després arquebisbe de Narbona i finalment papa Climent IV (1265-1268). Aquets *goigs* al capdavant papals tenien precedents i van tenir descendència copiosa. Els dominicans i llur devoció per la Mare de Deu del Roser —el Rosari a partir de 1470— foren decisius perquè nasqués una literatura religiosa en vulgar centrada en la vida i en les advocacions de la Mare de Déu. En resum, en forma de «cobles», «laus» o «lahors», els goigs són rastrejables del segle XIII ençà, entre altres raons perquè llurs esquemes formals s'han mantingut gairebé invariables.

L'atenció científica envers aquesta literatura i les publicacions de col·leccions grans o petites de goigs s'intensifica a Catalunya a partir del darrer quart del segle XIX. I cal remarcar que una de les primeres atencions que reben els goigs es produeix a la França meridional: és l'estudi i l'edició de cinc goigs del polifacètic J. Pin i Soler, publicada a la «Revue des Langues Romanes», VII, 227-235, amb el títol *Poésies populaires religieuses de la Catalogne. Goigs, coblas, lamentos, cantichs, dialochs, misteris, etc.* Pin enviava el 1874 el seu treball a Montpellier des de Marsella, on vivia refugiat arran del fracàs de la «Nit [revolucionària] de sant Daniel» (1865). Anys més tard Pierre Vidal, que coneixia el treball de Pin i se n'inspirava, publicava 47 goigs en l'opuscle *Manada de goigs* (Perpinyà 1890).

La curiositat envers aquesta literatura es va reflectir en el *Cançoner de les obretes en nostra llengua materna mes divulgades durant los segles XIV, XV i XVI*, de Marià Aguiló i Fuster, publicat a Barcelona entre el 1893 i el 1900, i en el *Cançoner català de Rosselló y de Cerdanya*, de Pierre Vidal, editat a Perpinyà el 1895 (inclouent la *Manada de goigs*), obres a bastament conegudes pel lector, clafertes bàsicament de literatura popular i religiosa, on els goigs ja hi prenién fesomia pròpia. El moviment iniciat a Catalunya se sumava, uns anys després, al de València: el 1917, A. Almarche Vázquez obria el foc amb la publicació de *Goigs valencians, sigles XV al XIX*, on editava una col·lecció de goigs, seguit de prop per Josep Bau Burguet, que el 1920 editava a la capital valenciana el seu *Librito de gozos*.

No és aquest l'indret adient per a fer una història de les col·leccions de goigs que es van formar a Catalunya els segles XIX i XX. No obstant això, és oportú de recordar alguns fets —sense lligar-los en un relat històricament elaborat. Els goigs formaven part indissoluble del món de les ermites i santuaris, dels aplecs i festes que s'hi celebraven. Els ordes religiosos, un altre fogar de matèria gogística, van començar durant el segle XVIII a reunir i relligar els goigs dels sants de llurs ordes i devocions. Uns gogistes anònims van publicar entre 1830 i 1840 una cinquantena de goigs barcelonins rigorosament inèdits. En propagar-se la pràctica propugnada per mn. Joaquim Coll de cantar o llegir goigs del sant del dia després de resar el Rosari, els goigs van sortir d'ermites, convents i esglésies i es van ficar a la vida familiar. Aleshores la fallera de buscar i reunir goigs va portar a la creació de la barcelonina *Societat dels goigs*, que s'especialitzà a formar una col·lecció de goigs per a cada dia de l'any, arribant a fer-ne escriure de nous quan es presentava un dia amb un sant sense goigs a l'abast. Per aquest camí hom arribà a disposar de goigs per als noms més recargolats i més desconeguts del santoral. I va costar molt poc passar de la devoció a tractar els goigs com documents interessants per a l'arqueologia, la geografia, la filologia, l'etnografia, etc., i, finalment, com objectes de col·lecció; fins i tot hi va haver col·leccionistes especuladors que fabricaven exemplars «únicos» amb l'expedient de destruir sistemàticament tots menys un dels exemplars d'una impressió, si els queien a les mans prou exemplars d'uns goigs, sostrets o no a una capella, església o ermita. Aquesta pràctica destructiva va desvetllar la reacció contrària: Francesc Mateu, xocolater de la Riera del Pi, a Barcelona, i els seus amics gogistes es van dedicar a reimprimir goigs desapareguts i a impulsar la redacció de goigs nous. Mn. Pau Parassols i Pi és famós per haver tingut la mà trencada a compondre goigs, i es diu que en va escriure un miler. Els grups de gogistes van proliferar tant arreu de Catalunya que van sorgir els grupets i capelletes naturals; tals entitats competien puerilment en tot l'àmbit del món dels goigs: recerca d'exemplars, creació d'històries de sants desconeguts, aparició de goigs nous en català i en castellà, edicions gairebé luxoses de goigs. La clerecia, per la seva banda, es preocupava de posar al dia els goigs, molts dels quals havien perdut actualitat a causa de la desuetud dels cultes lligats a ermites, santuaris i aplecs locals, i a més a més pel caràcter arcaic i obsolet de molts d'ells, que presentaven un imaginari religiós caduc i unes tècniques literàries de composició més aviat repel·lents. A l'obra dels clergues hi van contribuir els músics, quan el clergue no era poeta i músic a la vegada. Cal evocar ací els goigs que van escriure mn. Cinto Verdaguer i Maragall? Tot plegat va donar impuls als col·leccionistes de goigs, que ja existien de feia temps a tot Catalunya ben abans que l'any 1922 mossèn Francesc de Paula Baldelló i Benosa fundés a Barcelona l'entitat «Amics dels goigs». Jaume Collell, Joan Baptista Batlle, el cèlebre llibreter antiquari Salvador Babra, el senyor Roca (del qual serà obligat fer esment més endavant) i molts altres erudits menys recordats foren col·leccionistes de goigs altament professionalitzats. Josep Sebastià Pons parla amb admiració dels vint mil goigs que eren coneguts al seu temps.

El 1924 apareixia a Barcelona el llibre de J. B. Batlle, *Los goigs a Catalunya*, seguit l'any 1925 de *Los goigs a Catalunya en lo segle XVIII*, del mateix autor. Batlle era propietari d'una llibreria barcelonina que tot just fa quatre dies ha deixat d'existir i que ha prestat uns serveis a la bibliofília catalana que no estaria malament de conèixer en detall. Gràcies a la seva activitat professional i als seus contactes, Batlle editava en el primer volum una col·lecció de 100 goigs dels segles XVI i XVII, i en el segon una col·lecció d'altres 100 goigs del segle XVIII. Era un moviment metòdic cap a la siste-

matització de les fonts, preludi, condició i primer moruny d'una exploració específica de l'univers gogístic. El mateix 1925 Valeri Serra i Boldú dedicava el capítol VIII del seu *Llibre d'or del rosari a Catalunya*, p. 161-198, a sintetitzar el que s'havia dit fins aleshores sobre els goigs, sense entrar pròpiament en cap intent de sistemàtica, ni en una història literària pròpiament dita dels goigs.

Aquest darrer fou el propòsit i el resultat obtingut per J. S. Pons en *La littérature catalane en Roussillon au XVIIe et au XVIIIe siècle*, Toulouse-París 1929,¹ obra coneguda al Principat sobretot per referència, més que per lectura directa. Malgrat que l'autor s'hi referia gairebé exclusivament a goigs del territori i de l'arc de temps estudiat, aconseguia introduir la matèria gogística en una història que tenia en compte tant la tècnica literària com la relació amb la societat. Aquest estudi no es va veure continuat —i potser completat— fins que Antoni Comas va dedicar 38 pàgines als goigs en el volum IV/V de la *Història de la Literatura Catalana* de Riquer-Comas-Molas. De manera sistemàtica Comas donava una definició precisa del goig, en resumia l'ascendència i la història, n'estudiava l'estrofisme, les particularitats mètriques, la música, els gèneres gogístics, llur estructura, les funcions socials que exercien els goigs, les reminiscències en altres obres de literatura i les versions humorística i política, les imitacions forçades i fins i tot les de mal gust.

Els estudis de Pons i de Comas estaven separats per algunes contribucions de caràcter estrictament erudit consagrades a l'esclariment de la naixença dels goigs. Amadeu Pagès publicava una nota sobre *La «dança» provençale et les «goigs» en Catalogne*, dins l'«Homenatge a Antoni Rubió i Lluch. I», Barcelona 1936, 201-224; i Alfons Serra i Baldó estudiava *Els «Goigs de la Verge Maria» en l'antiga poesia catalana*, dins *ib.*, III, 367-386. Són dos testimonis més de l'atenció que els erudits han prestat als goigs.² Entre l'erudició, la divulgació i els «llibres de sants» se situaven dos fets editorials importants: l'obra de Joan Amades i Josep Colomines, *Imatgeria popular catalana. Els goigs*, en dos volums, Barcelona, Editorial Orbis 1946-1948, on ja es veu que la part gràfica inherent als goigs prenia un relleu decisiu; i l'obra de J. Deloncle, *Goigs del Rosselló*, Perpinyà 1952, recull difícilment superable. Eren incursions en la massa gogística impresa que aleshores ja es coneixia amb força aproximació, i revelaven un món literari ric en la seva abundància, persistent al llarg dels segles i dotat d'estructures constants. Encara els anys cinquanta del segle XX apareixien més estudis gogístics: el d'Antoni Llorens, *Els goigs de la Mare de Déu en l'antiga litúrgia catalana*, dins «Analecta Sacra Tarraconensia», XXVIII (1955), 127-132; i el de F. Baldelló, *Los «Goigs de la Mare de Déu»*, dins «Analecta Sacra Tarraconensia», XXVIII (1955), 183-197, obres de temàtica mariana específica, atès el pes enorme, gairebé desproporcionat, que correspon a la Mare de Déu en el material gogístic.

Com a resultat tangible de l'obra dels estudiosos, dels editors, dels divulgadors i dels col·leccionistes, avui a la BC hi ha 27 cedularis i 26 calaixos amb fitxes de més de 30.000 goigs, uns vint-i-dos mil dels quals foren donats pel col·leccionista barceloní

1. Hom disposarà aviat d'una traducció en català d'aquest llibre cabdal en la bibliografia de Catalunya Nord: Josep Sebastià PONS, *La Literatura catalana al Rosselló als segles XVII i XVIII. I. L'Esperit provincial. Els místics. Els goigs i el teatre religiós. II. Bibliografia*, Enric PRAT – Pep VILA (eds.), Barcelona, IEC – Ateneu Universitari Sant Pacià, 426 p. (en premsa).

2. Goigs medievals o moderns desconeguts es fan adesiara trobadissos: cf. Antoni M. ARAGÓ, *Goigs del segle XV inserits en un llibre notarial*, dins «Estudis Universitaris Catalans», XXIV (1989), 11-13

Salvador Roca i Ballver. Hi ha, naturalment, altres fons insignes: el de l'arxiu Gavín (ara a Bellpuig de les Avellanès), el de Montserrat, el del Seminari de Barcelona, el de l'Arxiu Municipal de Barcelona, el del monestir de Solius, el del fons Milà i Fontanals a la Biblioteca de Santander... La massa d'exemplars de goigs catalans impresos no es podrà calcular fins que estiguin inventariats tots els fons conservats (Girona, Vic, Tarragona, Sabadell, Solsona, Vilanova i la Geltrú, Bagà, Montpeller, i un etc. tan llarg com sigui convenient) i els que s'han anat formant i encara avui es van formant, sobretot gràcies a l'esforç de la iniciativa particular.

El llibre de Pep Vila constitueix una aproximació al món dels goigs en la qual hi ressonen tots els factors que hi han intervingut. Pep Vila és molt conscient que l'estudiós d'avui no pot disposar d'un treball previ de tria, classificació i ordenació de tota la matèria gogística. Tot ho dificulta, assenyaladament la mola del material conservat, amb l'agreuant que molts dels goigs impresos conservats no porten esment ni de l'impressor ni de la data d'impressió. Així és difícil obtenir un coneixement precís del mapa de la producció gogística i dels canals de difusió en l'espai i en el temps. La història literària dels goigs, doncs, és entrebancada per llur mateixa abundància: evidentment cal destriar i eliminar molt material gogístic del camp de la literatura pròpiament dita. Fins i tot limitant l'estudi dels goigs als dels segles XVI-XVIII, abans de la explosió de goigs dels segles XIX i XX, algú afrontarà una tasca de rendiment poc segur? I quin tractament donar als altres goigs, de nivell literari baix, tan lligats a l'imaginari popular?

Pep Vila ha decidit donar un cop de ventall al caliu dels goigs. En aquest llibre, fermament ancorat en sòl gironí, s'actualitza la situació dels goigs a Catalunya. Potser de moment no és possible de fer res més, i encara gràcies. Posant en segon terme l'estudi estètic-literari dels goigs, Pep Vila endinsa el lector en un univers frondós, ric d'aspectes que interessen l'antropòleg, l'historiador, el folklorista, el liturgista, el músic i, no caldria dir-ho, els interessats en la religiositat popular. Inaugurat amb una cronologia que a grans gambades va del segle XIII al 2020, l'obra passa revista a tots i cadascun dels elements que concorren en els goigs: definició, història, edició, ornamentació, tècnica literària, aspectes musicals, autors, funció, transmissió, censura (que també ha existit), relació amb les caramelles, amb la toponímia, amb la geografia, amb el gravat. El panorama és vast i és contrapuntat amb referències constants a dades gironines: impressions, goigs locals, tallers, gravadors i boixos ornamentals, col·leccionistes. Dotze capítols són dedicats a l'estudi i edició (total o parcial) de sengles goigs: Set goigs de la catedral de Girona, de Maria santíssima, goigs de Crist, del Roser, dels Dolors, de santa Helena de Roses, del Santíssim misteri (Sant Joan de les Abadesses), de sant Sebastià de Pení, de sant Sixt i sant Hou (Celrà), de sant Jordi, de la Mare de Déu del Mont, de sant Narcís i santa Afra. Hi ha tota mena de referències a devocions, ermites i altres llocs que disposen de goigs propis. L'obra presenta gairebé a cada pàgina il·lustracions: capçaleres, goigs a tota pàgina, portades de llibres relacionats amb les devocions tractades en els goigs, manuscrits i impresos de la mateixa matèria, gravats de sants cantats en els goigs, etc. El color contribueix a donar un aire agradable a un llibre que no és d'accés abassegador per a un lector d'avui, allunyat per l'audiovisual modern de les formes de lletra i música popular ingènues i a voltes declaradament vulgars que presenten els goigs.

Pep Vila no pretereix la deriva dels goigs cap als temes profans, enèsima demostració de llur arrelament pregon com expressió de la mentalitat popular. Tothom coneix els goigs de la Mare de Déu de Núria (1911) de Joan Maragall, i altres goigs de poetes

il·lustres que el van precedir i seguir: Verdaguer, Carner. Tothom coneix també les paròdies, imitacions i contrafaccions del gènere. Pep Vila es fixa en els goigs patriòtics que apareixen arran del 1714: goigs de nostra senyora de la Llibertat, goigs de Carles III, goigs en llahor de Felip V inventor del número 100, aquests darrers escrits cap al final del segle XIX, gravats en part en el disc *Ara és demà* (1977) pel grup “Coses” i reimpresos en la seva totalitat a la p. 51. No cal dir que al·ludeix igualment als goigs de temàtica faceciosa: humorístics, anticlericals, eròtics, misògins, satírics, polítics, gèneres abundantíssims durant la segona meitat del segle XIX, que constitueixen un sub-gènere específic, mancat tothora d’estudis detallats.

Una aproximació als goigs que no emboqués el seu caràcter gairebé exclusivament religiós, es mouria en la dispersió dels detalls superflus. La religió i específicament la religiositat popular és qui ha donat naixença, vida, continuïtat i sentit als goigs. Pel seu arrelament territorial (parròquia, convent, ermita, santuari, capella), per llur aire indissolublement lligat amb els mitjans d’expressió popular (música i poesia), els goigs han demostrat una vigoria interna que n’ha assegurat la pervivència i la renovació. És que el *Virolai* montserratí que avui cantem els catalans no és una forma viva de goig? Quins goigs es canten avui en els santuaris dels bisbats catalans? Els del segle XVIII o els que va compondre fa quatre dies mossèn Cinto Verdaguer o un altre clergue literat? Com a recurs expressiu del sentiment religiós, el goig ha mostrat la seva aptesa fins avui. Pep Vila estudia aquest aspecte mostrant com el sentiment religiós més vehiculat pels goigs és la indefensió provocada per mals concrets i la necessitat de trobar un intercessor, un ajut, una protecció. Els mals són la malaltia, les desgràcies i les amenaces públiques o privades; els intercessors són el patró de la parròquia, un sant de devoció parroquial o familiar, el titular d’una ermita o d’un santuari, en general pròxim, conegut, apreciat i celebrat en l’aplec anyal. La millor forma d’invocar la protecció religiosa és el cant comunitari de les excel·lències i qualitats de l’intercessor mobilitzat, és a dir, els goigs. L’arrelament local dels goigs i llur pertinença a l’òrbita d’un *fanum* homologat —ni millor ni pitjor que els altres— ha contribuït a la persistència, a la transformació i a la renovació del goig. El goig antic pot semblar antiquat, ingenu i en el seu estil literari fins i tot és impresentable, però l’experiència de la indefensió humana i la necessitat de trobar ajuda i de buscar la intercessió d’un mitjancer ha donat vida a noves formes dels goigs, més refinades i simplement adaptades a la sensibilitat de l’home d’avui. El llibre de Pep Vila dona molta informació en relació amb la faceta religiosa consubstancial dels goigs, sobretot d’àmbit gironí, i en relació amb la seva pervivència. Ja hi ha un blog de *Goigs i devocions populars*, iniciativa de mn. Josep Maria Viñolas Esteva.³ Cal esperar que l’estudi dels goigs amb eines digitals ajudarà a superar alguns dels obstacles que fins ara n’han impedit un coneixement més analític i sistemàtic. Mentrestant Pep Vila recorda que el 1953 la historiadora francesa Dominique de Courcelles va defensar a París la seva tesi *Les goigs de Catalogne: entre le corps, l’image et la voix*, traduïda i publicada en català el 2008 amb el títol *La paraula de l’àngel*. És un estudi interdisciplinari, que té en compte la iconografia, l’imaginari religiós, l’anàlisi del discurs, les teories literàries, els estudis moderns sobre la relació entre paraula i escriptura, la memòria dels sants, la síntesi del relat hagiogràfic, la presència de la comunitat eclesial —confraria, parròquia— en els goigs, el relat de la penúria humana i la realitat de la mort. D. de Curcelles expli-

3. <https://algunsgoigs.blogspot.com>.

ca bé l'origen dels goigs en l'escena de l'Anunciació tal com la descriu l'evangelista Lluc i llur primer desenvolupament a mans dels trobadors, abans de caure a les mans dels homes i dones que confien coralmnt en la paraula, en el cant i en la dansa per a adreçar-se a la divinitat, sobre el rerefons de la indigència humana i de la por de la mort. Així, els goigs també poden ésser vistos com una llanterna que permet descobrir facetes humanes diferents de les de l'«homo oeconomicus», de l'«homo tecnicus» i de l'«homo digitalis», volcat enfora, molt sovint girat completament d'esquena als seus espais interiors complexos, variats, rics, fins i tot desconcertants.

Jaume de PUIG OLIVER
Institut d'Estudis Catalans

FINESTRA OBERTA

I

NOVES ADQUISICIONS DE MANUSCRITS A LA BIBLIOTECA DE CATALUNYA

El mercat del llibre antiquari català és capriciós. De vegades hi ha períodes llargs en què no circula cap peça d'interès, i tot d'una apareixen un mateix any peces remarcables que no sempre poden ser incorporades al patrimoni públic. Sortosament, la Biblioteca de Catalunya ha pogut adquirir recentment tres manuscrits de primer ordre. El primer prové d'una subhasta a Londres; pel segon, s'havia demanat permís d'exportació a la Junta de Qualificació, Valoració i Exportació, i la Biblioteca de Catalunya va dur a terme gestions per tal d'assegurar que no marxés del país; el tercer va ser adquirit en una venda a una casa de subhastes barcelonina.

1. PERE III, *Ordinacions* (BC, ms 10001)

El primer manuscrit adquirit per la BC són unes *Ordinacions de Cort* del rei Pere el Cerimoniós, un dels textos fonamentals de la història jurídica i administrativa de la Catalunya tardomedieval. Descriuen el funcionament de l'administració reial: les característiques i tasques dels diferents oficials de la cort, del majordom als cuiners, passant pels comptables i tesorers, els diferents tipus d'escriuans, metges, falconers, etc., amb detall de com i quan es duïen a terme les diferents tasques. Per la seva utilitat manifesta, se'n conserven una trentena de còpies.

El còdex consta de 169 folis de paper encartats en pergamí,¹ amb tres guardes de paper al principi i al final. Està compost de 12 plec amb la composició

1. Els bifolis extern i intern dels plec en pergamí, la resta en paper.